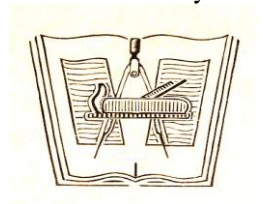

A FAGAZDASÁG NAGYJAI

Faipari Tudományos Egyesület

TÓTH SÁNDOR LÁSZLÓ

BARLAI ERVIN

(1899 – 1967)

ÉLETE ÉS MUNKÁSSÁGA

Zalaerdő

Erdészeti Zrt

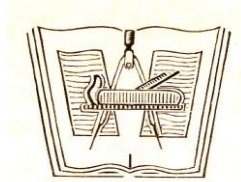
2011

Szakmatörténeti áttekintés

- 1922 Kerkavölgyi Faipari Rt. megalapítása, fűrészüzem és erdei vasút építése Zalában
- 1933 Lenti fűrészüzem alapgépeinek, berendezéseinek rekonstrukciója
- 1935 Az 1935. évi IV. tc. Erdőtörvény (az erdőről és a természetvédelemről)
- 1945 Nemzeti Kormány 600/1945. M.E. sz. Földreform rendelete
A földreformrendelet 5600/1945. sz. F.M. végrehajtási rendelete az erdőkhöz tartozó üzemek, fűrészek, vasutak erdőnek tekintéséről
Nemzeti Kormány 12120/1945. M.E. sz. rendelete a Magyar Állami Erdőgazdasági Üzemek (MÁLLERD) létrehozásáról
- 1946 Az 1946. évi VI. tc. Földreform törvény
Erdők és kapcsolódó üzemek államosítása
- 1946 Erdőgazdaságpolitikai irányelvek és közzétételük
- 1950 Faipari Tudományos Egyesület megalapítása
Esti faipari gépészmérnökképzés a budapesti Műegyetemen
- 1951 A „Faipar” szakfolyóirat megjelenése
Faipari Kutató Intézet megalapítása
- 1955 Új erdészeti és faipari árrendszer kidolgozása és bevezetése
A faipar fejlesztéséről és a faanyag takarékosagsáról szóló 3000/1955 MT sz. Határozat
- 1957 Nappali faipari mérnökképzés az Erdőmérnöki Főiskolán Sopronban

A FAGAZDASÁG NAGYJAI

Faipari Tudományos Egyesület

Tóth Sándor László

BARLAI ERVIN

(1899 – 1967)

**A zalai fűrészipar, a hazai erdészetpolitika,
a fakutatás és az egész fagazdaság úttörőjének
élete és munkássága**

Zalaerdő
Erdészeti Zrt
2011

© TÓTH SÁNDOR LÁSZLÓ 2011

ISBN 979-963-8071-07-1

Felelős kiadó: Faipari Tudományos Egyesület
Elnök: dr. Molnár Sándor

A kiadvány támogatói: Zalaerdő Erdészeti Zrt.
Tóbán-Tília Bt.

Összeállította: dr. Tóth Sándor László

Nyomda: Szelker

Tartalomjegyzék

Bevezetés	(7)
BARLAI ERVIN ÉLETÚTJA	(8)
Gyermek- és ifjúkor	(8)
Az erdőgazdálkodásban és a fűrésziparban	(8)
A MÁLLERD élén	(12)
Az erdészetpolitikus	(12)
A faanyagok és technológiák kutatója	(15)
A fagazdaság közgazdásza	(17)
SZAKIRODALMI MUNKÁSSÁGA	(18)
Könyv	(19)
Tankönyv, tanulmány	(20)
A Faipari Kutató Intézet kiadványai	(21)
Szakfolyóirat cikkek	(21)
Előadások	(22)
Közéleti tevékenysége	(23)
Kitüntetései	(23)
Szemelvények munkáiból	(24)
Megemlékezések Barlai Ervinről	(25)
Történetek Barlai Ervin életéből	(28)
Felhasznált források	(30)

Barlai Ervin (1950 körül)

Bevezetés

Barlai Ervin életútja egész korszakon és két rokonszakmán is átível; az első világháború után Sopronban szerzi meg erdőmérnöki oklevelét, erdőgazdasági és fűrészipari gyakorlatot szerez a nyugat-magyarországi Esterházy nagybirtokon, részt vesz a fűrészipar fejlesztésében és a fagazdasági infrastruktúra megteremtésében Zalában.

A második világháború után az államosításokat követően létrehozza az állami erdők irányító szervezetét. Az akkor megfogalmazott erdőgazdasági irányelvei máig érvényesek. A faanyagok és technológiák kiváló kutatója, a Faipari Kutató Intézet egyik alapítója. A korszerű termelői árrendszer megalkotója is a fagazdaságban.

Élete végéig a fagazdaság szolgálatában áll, pályája kezdetén, mint gyakorló erdőmérnök, majd fűrészüzemi szakember, felelős állami tisztviselő, végül pedig mint nagy felkészültségű kutató.

Sokoldalú: erdészeti, faipari és közgazdasági szakmai tevékenysége mellett emberi tulajdonságai: szerénysége, alaposága, lelkiismeretessége, haza- és emberszeretete teszik indokolttá gazdag munkásságának bemutatását.

BARLAI ERVIN ÉLETE ÉS MUNKÁSSÁGA

Gyermek- és ifjúkor

A Pozsony vármegyei Korompán (ma Krompachy-Szlovákia) született 1899 június 19-én. 1901-ben családja Selmecebányára (ma Banská Stiavnica-Szlovákia) költözik, ahol édesapja, dr. Barlai Béla a Magyar Királyi Bányászati és Erdészeti Főiskolán a vaskohászat előadója, majd professzora, két ízben pedig rektor.

Selmecebányán 1916-ban érettségizik és tanulmányait a háború miatt nem folytathatja, hanem munkásként a pilseni Skoda gyárban dolgozik. Az iskolapadból épp kikerülő Barlai Ervin szinte még gyerekfejjel, besorozott katonaként az első világháború olasz frontjának poklába kerül, ahol tüzérségi megfigyelőként súlyosan megsebesül; az ott kapott gránátszilánkok maradós károsodást okoznak egész életére.

Leszerelése után akkor már a Sopronba áttelepült Bányászati és Erdészeti Főiskolán kezdi meg erdőmérnöki tanulmányait. Tanul és tanít, emellett magas szinten műveli a zenét; hegedül, tagja a jóhírű főiskolai zenekarnak. Az 1923. évben szerez erdőmérnöki oklevelet.

Az erdőgazdálkodásban és a fűrésziparban

Még ugyanebben az esztendőben, a Herceg Esterházy Hitbizománynál kezdi meg szolgálatát a Zala megyei Bánokszentgyörgyön, majd az erdőgazdaság legkülönbözőbb ágaiban (szervezés, könyvelés, ellenőrzés, erdőrendezés, erdőgazdálkodás vezetése, vasútépítés, fűrészüzem vezetése, kereskedelem) szerez gyakorlatot.

A Lenti fűrészüzem az 1920-as években (Olaj, fotó: Szakács László)

Barlait 1929-ben a Kerkavölgyi Faipari Rt. Lenti fűrészüzemének vezetésével bízzák meg. A Lentiben eltöltött több, mint másfél évtized alatt bontakoztathatja ki szervezői, vezetői tehetségét. A fűrészüzem faanyagának ellátásához 22 km-es keskenyvágányú erdei iparvasutat épít Lenti – Lentiszombathely – Zajda - Szilvágý között, amelyen évente 30

ezer m³ fűrészipari alapanyagot szállítanak. A Lenti fűrészüzemben ládát, parkettát és talpfát is gyártat. Az 1933 és 1936 közötti években korszerűsíti az egész fűrészüzemet az akkori technikai színvonalnak megfelelően és nagy kapacitású mintauzemmé fejleszti. Kicserélteti a keretfűrészeket meghajtó gőzgépeket; az utóbbi, a Röck István és Első Brünni Gépgyár Rt. gyártmányú már a világszínvonalat képviseli.

*A ma is működőképes gőzgép a Röck István és Első Brünni Gépgyárból
(„Göcsej kincse az erdő és fa” kiállítás – Lenti)*

A korszerűsítések eredményeképpen a Lenti fűrészüzem teljesítménye 1937-ben 16 ezer m³ rönk felvágására emelkedik

Barlai elsőként alkalmazza a szakmában az üzemstatisztikát. Kimagasló műszaki és üzemgazdasági tevékenységének híre az ország határokön túlra is eljut; Japánból igen előnyös, öt évre szóló szerződést kínálnak számára, de nem fogadja el.

Barlai Ervin (középen) munkatársaival Lentiben

1938-ban – a részvénytársaság vezetésének egyetértésével – bevezeti a Lenti fűrészüzemben a 8 órás munkaidőt, s egyúttal 6 nap fizetett szabadságot is kapnak a munkások. Emberségére jellemző, hogy amikor üzemvezetőisége alatt egyik munkása meghal és annak özvegye 4 gyermekkel egyedül marad, Barlai egyhavi fizetését nyújtja át az özvegynek.

Az 1941. év áprilisától 1944 októberéig Munkácson (ma Mukacevo - Ukrajna), a magyar-olasz érdekeltségű Latorcza Ipari és Gazdasági Rt.-nél dolgozik. A részvénytársasághoz a mintegy 180 ezer hektár erdőn kívül öt fűrészüzem és egy vasgyár tartozik, ahol Barlai három nagy fűrészüzemet irányít. Emellett, mint a vállalat műszaki igazgatója felügyeli és vezeti az erdészeti, mezőgazdasági, élelmezési és építőipari üzemeket. Valószínűleg ő rendel abban az időben külföldről farostlemezgártó berendezéseket egy leendő falemezüzemhez.

A MÁLLERD élén

A második világháború befejeztével jelentkezik a Földművelésügyi Minisztériumban, ahol 1945 júniusáig az Erdőgazdasági Osztály vezetésével bízzák meg.

Az 1946. évi a földreform törvény átformálja a magyar erdőgazdálkodás arculatát. Az állami tulajdonú erdők területe a tizenöt szörösére nő, műszaki irányításuk megoldatlan kérdéssé válik. Új erdőgazdasági irányelvekre van szükség. Az 1946-ban létrehozott MÁLLERD rövidített néven ismertté vált Magyar Állami Erdőgazdasági Üzemek az állami erdőgazdaságok irányító szervezetévé válik, amelynek legfőbb feladata a fakitermelések lebonyolítása és az ehhez kapcsolódó feladatok elvégzése. Barlai Ervin 1946 februárjától 1949-ig ellátja a MÁLLERD ügyvezető igazgatói tisztségét..

Az erdészetpolitikus

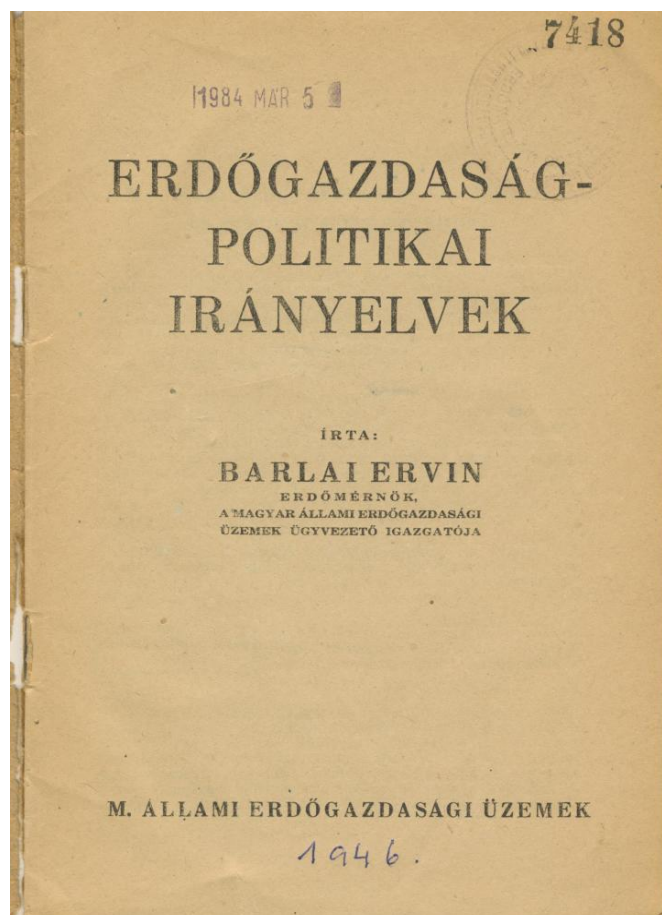
Barlai Ervin, a múltat megtapasztalt, a jövőért felelősséget érző szakember 28 oldalas, „Erdőgazdaságpolitikai irányelvek” c. munkájában, miután áttekinti a két világháború közötti időszak erdőgazdálkodását, elemzi az akkori helyzetet, meghatározza a követendő irányokat:

„Legfőbb tennivalónk, hogy az erdőket az állam tulajdonában őrizzük...több nemzedékre szóló tervszerűséget, évtizedeken át tartó és mindig újabb évtizedekre, évszázadokra előre néző erdőnevelést csak az állami erdőgazdálkodástól várhatunk”

Tulajdonjogi oldalról első és legfontosabb tennivalónak jelöli meg, hogy az erdőket az állam tulajdonában kell megőrizni. Múlhatatlanul szükségesnek ítéli egy „Erdősítési Alap” létesítését. Nyomatékosítja, hogy ahol csak lehetséges, át kell térni a természetes felújításra, mert az itt megtakarítható költségeket az erdősítési hátralék mind gyorsabb felszámolására lehetne fordítani, emellett korlátozni kell a felelőtlen fafelhasználást. Kiemelten hangsúlyozza, hogy az önellátás érdekében minél előbb át kell térni a minőségi és értéktermelésre, mert így az ország fabehozatali szükségletét saját erejéből fedezhetné. A racionális fahasználattal kapcsolatban – máig megszívlelendő módon – kihangsúlyozza:

„... feltűnően sok tűzifa fogy, ideje volna megtanulni végre, hogy a fa nem tüzelőanyag, hanem a legfontosabb nyersanyagok egyike....az erdei termékeket ne

feldolgozatlanul értékesítsük, hanem belföldi munkával törekedjünk a bennük rejlő értékek megsokszorozására”.

Az „Erdőgazdaságpolitikai irányelvek” címlapja (1946)

A magyar erdőgazdálkodás előtt álló hatalmas feladatokra nemcsak az erdésztársadalmat, de egész nemzetét kívánja figyelmeztetni akkor híressé váló gondolatával is: „Erdő nélkül nincsen Magyarország!”. 1948-ban az állami erdőgazdálkodás megszervezése területén elért eredményei elismerésképpen kormánykitüntetésben részesül.

Barlai azonban nem ért egyet azzal, hogy az ország 1949-re

tervezett 1,9 millió m³-es fakitermelési tervét 3,4 millió m³-re emeljék, holott Rákosi Mátyás ad utasítást az utóbbi tervszámra. Barlait feljelentik, hogy sabotálja a 3 Éves Terv végrehajtását és társaival együtt berendelik, majd kihallgatják az Államvédelmi Hatóság hírhedt, Andrásy úti budapesti központjában. Ezzel egyidejűleg a jól működő MÁLLERD szervezetét szétverik, területi elven állami erdőgazdaságokat hoznak létre, Barlai Ervint pedig 50 évesen kényszernyugdíjazták.

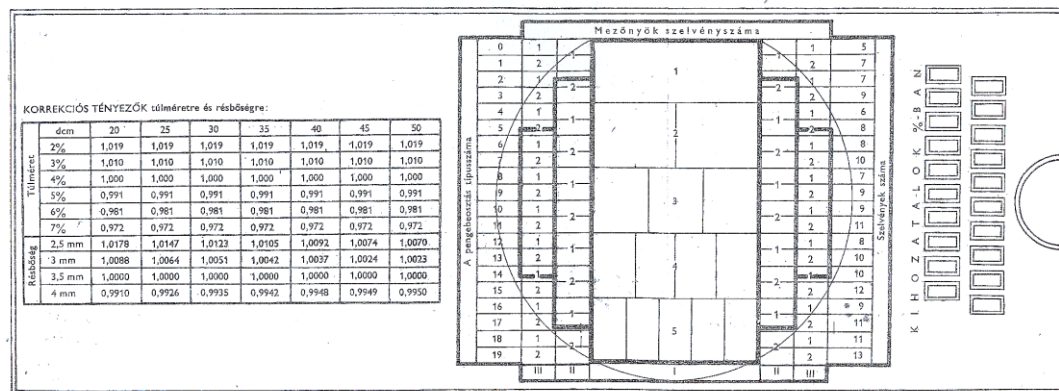
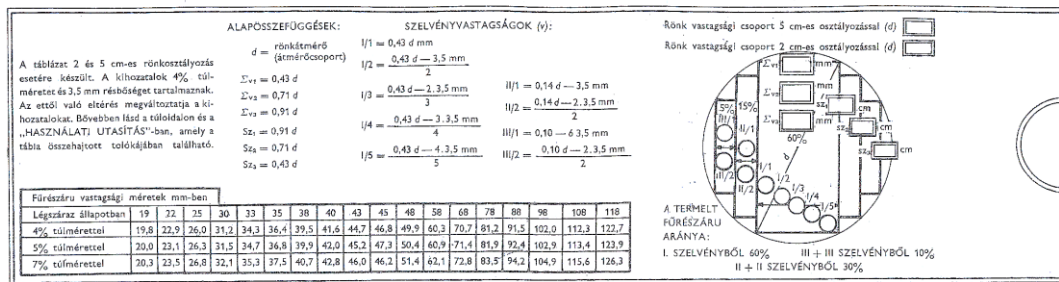
A faanyagok és technológiák kutatója, oktatója

Megkeresik, hogy szakértőként vegyen részt a hazai faipari kutatás megszervezésében. A felkérést elfogadja és az 1949. január 1-jétől Faanyagvizsgáló és Fagazdasági Intézet néven indult és 1950 szeptemberében Faipari Kutató Intézet néven átszervezett kutatóbázisnak Barlai Ervin lényegében alapító tagjává válik. Előbb, mint kutató dolgozik, majd tudományos osztályvezető, végül, mint az Intézet tudományos igazgatóhelyettese.

Kutatja - többek között – a bükkfa fülledési folyamatát, vizsgálja a befülledt faanyag technológiai és fizikai tulajdonságait. Igazolja, hogy az akácfa jellemzői számottevően befolyásolhatók túlnyomásos gőzzel való kezeléssel. Az alkalmazható kilúgozó folyamattal a faanyag jól faraghatóvá tehető, így az akác a ceruzagyártás alapanyaga lehet. Az eljárást az Intézet 1957-ben szabadalmaztatja.

Munkatársaival vizsgálja a fűrészipari rönk-kihozatal befolyásoló tényezőket: a rönkátmérőt, a szelvények túlméreteit, a résbőséget, a rönkvastagság osztályozásának határértékeit. Típus pengeosztások

kialakítása és kihozatali számítások nyomán üzemi kísérletek alapján olyan ablakos tolótáblázatot dolgoznak ki, amelyről üzemi körülmények között – számítások nélkül – leolvasható a kihozatal a keretfűrész gépeken történő rönkvágásoknál.

1961/2

Az ablakos tolótáblázat két oldala

Az ablakos tolótáblázat a 2 és 5 cm-kénti rönktérő osztályokból kiindulva különböző pengebeosztásoknál tartalmazza a fűrészáru szelvények szélességi és vastagsági értékeit, valamint az ezekből elérhető rönk-kihozatali értékeket. (Megjelent: Faipar, 1958/4-5.s z.).

Barlai a Budapesti Műszaki Egyetemen 1952-ben indított faipari gépészmérnöki esti tagozat felelőse, majd a soproni Erdőmérnöki

Főiskolán meghívott előadóként rendszeresen tart faterméktechnológia és gazdaságpolitika tárgyú előadásokat.

A faterméktechnológia közgazdásza

Kezdeményezésére 1955-től néhány üzemben kísérletképpen átalakítják a termelői árakat, majd a fatermékek jövedelmezősége alapján javaslatot tesz új termelői árrendszer általános bevezetésére az országban.

„Termelői árrendszerünk egyes esetekben akadályozza, hogy a gazdasági vezetők, vállalati szakemberek megtanulják a gazdasági tevékenység abc-jének nevezett jövedelmezőség mérlegelésének lehetőségét” – írja ekkor.

Kifejti továbbá, hogy az anyagköltségek megtakarítása esetén a munkabér a korábbinál nagyobb mértékben növelhetővé anélkül, hogy a termékek önköltsége emelkedne. A fatermékfeldolgozó üzemek a pótlólagos bérköltséggel ugyanakkor rátérhetnek az anyagmegtakarítást biztosító technológiai eljárások alkalmazására. Az erdőgazdálkodásban az új árrendszer bevezetésével egyidejűleg létrehozzák az Erdőfenntartási Alapot, megteremtve ezzel az erdőfelújítás szilárd pénzügyi fedezetét, amely ily módon függetlenné válik az erdőgazdaságok változó pénzügyi lehetőségeitől.

Az 1960. évben vonul nyugállományba, de továbbra is a Faipari Kutató Intézet munkatársa marad. Részt vesz a nyárfafelhasználás vizsgálatában.

1967. július 3-én hunyt el Budapesten.

SZAKIRODALMI MUNKÁSSÁGA

Kutatói tevékenysége mellett Barlai Ervin széleskörű oktatói, ismeretterjesztői munkát is végez. Részes a faipari mérnök továbbképző előadás sorozat indításának a budapesti Műegyetemen. A Faipari Tudományos Egyesület (FATE) ankétjain, iparvállalatoknál számos előadást tart. Az Egyesület vezetőségi tagjává választja.

Szerkesztője a FATE „Faipar” c. műszaki-tudományos folyóiratának és élete végéig gondozza a Faipari Kutató Intézet közleményeit tartalmazó kiadványt, a „Faipari Kutatások”-at. Számos szakkönyvet ír, rendszeresen publikál a szaklapokban.

Iparági szerkesztője a az Országos Erdészeti Egyesület és a Könnyűipari Minisztérium Információs Csoportjának kiadásában megjelenő „Erdészeti és Faipari Lapszemle” kiadványnak, faipari szerkesztője az 1963-ban kiadott Erdészeti, Vadászati és Faipari Lexikonnak valamint társszerzője az ugyanebben az évben kiadott, a Szabó Dénes által szerkesztett „Faipari kézikönyv”-nek.

Könyvei

Fűrészipar in Faipari kézikönyv (Szerk.: Szabó Dénes) X. Fejezet. Könnyűipari Könyvkiadó. Budapest, 1963.: 411-478.

Korszerű fűrészüzem és fűrészelés (Simonkay Gyulával közös). Magyar Fapiac Kiadóvállalat. Budapest, 1943.

Erdőgazdaságpolitikai irányelvek (MÁLLERD Üzemek). Budapest, 1946.

Fontosabb fafajaink meghatározása makroszkópiai úton. Könnyűipari Könyvkiadó. Budapest, 1952.

Rönkvédelem faipari üzemekben. (Bálint Gyulával közösen) Könnyűipari Kiadó. Budapest, 1952. p. 36.

Speciális fűrészüzemi és enyvezett lemezipari technológia. (Salamon Mariánnal közös) Könnyűipari Kiadó. Budapest, 1952.

Faipari gépmunkás (Lázár Lászlóval, Samu Lászlóval közös) Ipari szakkönyvtár sorozat. Műszaki Könyvkiadó. Budapest, 1964.

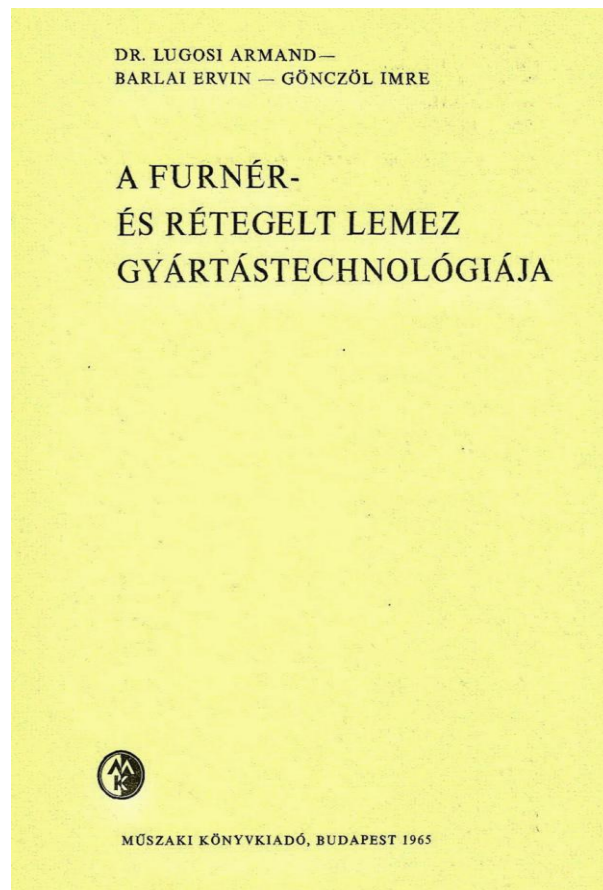
Tankönyvek, tanulmányok, kéziratok

A fa meghatározása makroszkópikus úton és mikroszkópia ismertetése. Kézirat, 1954.

Erdőgazdálkodásunk a tervgazdálkodás tükrében. Budapest, 1947.

A nyárfa felhasználásának alapjai fagazdálkodásunkban. Tanulmány. 1960-as évek.

A furnér és rétegelt lemezgyártás technológiája (Lugosi Armanddal, Gönczöl Imrével közös). Műszaki Könyvkiadó. Budapest, 1965.

Dr. Lugosi Armanddal és Gönczöl Imrével közös könyve

Rönkvédelem. Kézirat gyanánt. Felsőoktatási Jegyzetellátó Vállalat. Budapest, 1952.

A fűrészelés elmélete és a keretfűrész technológiája. Kézirat gyanánt. Budapest, 1952.

Kihasználási szempontok fűrészáru termeléséhez különös tekintettel a kis átmérőjű rönkök feldolgozására. Kézirat. Mérnöki Továbbképző Intézet. Budapest, 1952.

Fabiológia. Kézirat. Felsőoktatási Jegyzetellátó Vállalat. Budapest, 1953.

Faanyagismerettan I.- II. (Barlai Ervin és dr. Filló Zoltán előadásai alapján összeállította: Szekeres István). Kézirat. Felsőoktatási Jegyzetellátó Vállalat, 1953, 1954.

A Faipari Kutató Intézet kiadványaiban megjelent írásai

Fanemesítés termikus eljárással (kivonatos közlemény). *Faipari Kutatások*. Mezőgazdasági Kiadó. 1961/1.sz.: 79-83.

Kutatások a folyamatos termelés bevezetésével kapcsolatos feltételek tisztázására a lombosfát feldolgozó fűrésziparban. *Faipari Kutatások* 1961/1.sz.: 85-135.

Termelői árrendszerünk néhány problémája faiparban. *Faipari Kutatások* 1961/1. sz.: 285-289.

Kutatások a keretfűrészeken elérhető fűrészáru kihozatal fokozásával kapcsolatban lombos fűrészáru termelése esetén. *Faipari Kutatások* 1961/2.sz.: 3-62.

A keretfűrészeken elérhető fűrészáru-kihozatal fokozásával kapcsolatos elméleti kutatások üzemi ellenőrző vizsgálata (Gippert Lászlóval közös): *Faipari Kutatások* 1961/2.sz.: 63-90.

Rönkvédelem. *Faipari Kutatások* 1961/2. sz.: 255- 279.

A tudomány termelő erővé válása faiparban. *Faipari Kutatások* 1965/1. sz.: 3-10.

Szakfolyóirat cikkek

Rönkvédelmi kutatás a Hárosi Falemezműveknél. *Faipar*. 1952/12. sz.: 355-363.

Az akác, mint a hordógyártás nyersanyaga. *Faipar*. 1953/12.sz. 295-296.

Termelői árrendszerünk néhány problémája a faiparban. *Közgazdasági Szemle.* 1955/.1 sz.

Az akác ipari felhasználhatósága. *Az erdő.* 1955/2. sz.: 61-64.

Fatakarékosság a fűrésziparban. *Az erdő.* 1955./8. sz.: 322-327.

Szovjet tapasztalatok felhasználása a fűrész és lemeziparban. *Faipar.* 1956/5.sz.: 113-116.

Kutatások a folyamatos termelés bevezetésével kapcsolatos feltételek tisztázására a lombosfa feldolgozó fűrésziparban. *Faipar.* 1957/1.sz.: 3-14.

Kutatások a keretfűrészeken elérhető fűrészáru kihozatal fokozásával kapcsolatban lombos fűrészáru termelése esetén (Feldman-Sapiro elv alkalmazása). *Faipar.* 1958/1.sz.: 35-40, 1958/3.sz.: 68-76, 1958/4.sz.: 108-118.

Kutatások a forgácslapok hőprésselésével kapcsolatban (Lázár Lászlóval közös). *Faipar.* 1960/9 sz.: 262-272.

Komplex faanyag felhasználás a faiparban (Lázár-Bobok-Varga közös). *Faipar* 1961/10.sz. 284- 293.

Előadásai

Budapesti Műszaki Egyetem Mérnöki Továbbképző Intézet

A fa meghatározása makroszkópiai úton és mikroszkópiai ismertetése

A fűrészelés elmélete és a keretfűrész technológiája

Kihasználási szempontok a fűrészáru termeléskor különös tekintettel a kisátmérőjű rönkök feldolgozására

A Budapesti Műszaki Egyetem Gépészmérnöki Kar, Könnyűipari Tagozat, Faipari Szakán a

Faipari anyagismeret, valamint a Fűrész- lemezipar tárgyak oktatója.

Számos előadást tart meghívott előadóként az Erdőmérnöki Főiskolán Sopronban.

KÖZÉLETI TEVÉKENYSÉGE

Magyar FAO Bizottság Erdő- és Fagazdasági Csoport (egyik) vezetője

A Műszaki és Tudományos Bizottság tagja

A Faipari Tudományos Egyesület Elnökségének tagja 1966-tól.

Könnyűipari Minisztérium Műszaki Tanács Faipari Szakosztály tagja (1955-1956)

Könnyűipari Minisztérium

Bútoripari Műszaki Szakági Tanács tagja (1958-1961),

Bútoripari Műszaki Tanács titkára (1963-1967)

A Központi Népi Ellenőrző Bizottság társadalmi munkatársa

A „Faipar” műszaki-tudományos folyóirat szerkesztője

Kitüntetései

Az erdőgazdaság és faipar többszörös Kiváló Dolgozója

Kiváló Feltaláló arany fokozata

Szocialista Munkáért Érdemérem

Köztársasági Arany Érdemérem

SZEMELVÉNYEK BARLAI ERVIN MUNKÁIBÓL

A faipar anyagbázisának kiszélesítése (Előadása a II. Országos Faipari Konferencián. 1953. június 6-7)

Elmondja, hogy hazánkban az egy főre eső kitermelhető fatömeg igen alacsony, 0,3 -0,4 m³. Ennek duplájára lenne szükség, hogy önellátók legyünk. Mivel az import igen korlátozott, sokkal jobban kellene gazdálkodnunk a meglévő favagyonnal. Mondandóját öt kérdéscsoportba foglalja össze. Ezek: a faanyagok kitermelése az erdőgazdálkodásban, a faanyagok feldolgozása az iparban és felhasználása a fogyasztói szektorokban, a faanyagok elosztása, pótlása más anyagokkal és élettartamának meghosszabbítása.

Az akác, mint a hordógyártás nyersanyaga (Megjelent: Faipar, 1953/12. p.: 295-296)

A fizikai-mechanikai, feldolgozási és felhasználási jellemzőknek a tölgy fájával való összehasonlítása után már az 1953. évben Barlai megállapítja hogy:

„...az akáchordók készítésével és használatával szemben fennálló kedvezőtlen vélemények okát nem a fa anyagában kell keresni. Az akác fája a tárgyalt célnak

feltétlenül megfelel, szilárdsága felülmúlja a tölgyét. A hordógyártás technológiáját azonban némileg módosítani kell, mind az átfutási idők tekintetében, mind főleg a szárítás és hajlítás technológiája terén. Ezek a nehézségek nem leküzdhetetlenek és minden bizonnyal az üzemek nagy gyakorlatuknál fogva, külső támogatás nélkül meg tudnak azokkal birkózni. Egy azonban bizonyos: említett nehézségek nem szolgálhatnak okul arra, hogy a nyersanyagbázis készítés ez irányú lehetősége fölött pálcát törjünk és eltekintsünk azoktól az előnyöktől, melyeket az akácnak a hordógyártásba való bekapcsolása jelent”.

Fűrészipar in Faipari kézikönyv (Szerk: Szabó Dénes). Műszaki könyvkiadó. Budapest, 1963: 411-479. A könyvfejezet tartalma:

A fűrészipar gyártmányai

Fűrészipari fatermékek, szelvényárak

Bányászatban használt különleges fűrészipari termékek

Vasutaknál használt fűrészipari termékek

Fűrészipari vegyes fatermékek

A legfontosabb fűrészipari termékek gyártási eljárása

Keretfűrészek beállítása

Fűrészárutermelési módok

Folyamatos fűrészárutermelés

Megemlékezések Barlai Ervinről

Somkuti Elemér: Barlai Ervin 1899 – 1967. *Faipar.* 1967/9. sz.: 292.

Madas András: Barlai Ervin 1899 – 1967. *Az erdő.* 1968/1.sz.: 46-47.

Geri Hedvig – Szalay Lajos: Emlékezés Barlai Ervinre. *Erdőgazdaság és Faipar.* 1975/11.sz.: 5-6.

Hiller István - Gyuriczáné Csomor Ágota: Barlai Ervin, a faipar egyik megteremtője. *Erdőgazdaság és Faipar.* 1980/8 - 9. sz.: 18-19.

Szakács László: Az Országos Erdészeti Egyesület Nagykanizsai Helyi Csoportjának megemlékezése Barlai Ervinről. *Forestpress.hu/jie_hu/index.php?...*2009. december 4. (2010.03.13.)

Emléktáblájának avatása Lentiben

Születésének 110. évfordulójára, 2009. november 23-án az Országos Erdészeti Egyesület Nagykanizsai Helyi Csoportjának tagjai és a meghívott vendégek Barlai Ervin emléktáblájának avatására gyűltek össze Lentiben. A bevezetőként elhangzott szép szavaltat után Feiszt Ottó, a Zalaerdő Zrt. vezérigazgatója méltatta röviden Barlai Ervin erdőmérnök munkásságát és Lentihez fűződő kapcsolatát. A „Göcsej kincsei , az erdő és a fa” c. kiállítás vasúttörténeti termének falán helyezték el Barlai Ervin emléktábláját.

Az ünnepi megemlékezésen dr. Baráth László ny. erdőmérnök „Barlai Ervin szerepe és jelentősége a magyar erdészetben” c. előadásában életét és munkásságát ismertette és méltatta.

Barlai Ervin emléktáblájának avatásán és a megemlékezésen részt vett fia, Prof. dr. Barlai Zoltán, az MTA doktora, a mélyfúrás geofizika c. egyetemi tanára.

Barlai Ervin emléktáblája Lentiben

Az emléktábla felirata:

Barlai Ervin erdőmérnök (1899 – 1967)

Az Esterházy Hercegi Hitbizomány Lenti – Szilvagy közötti erdei vasútjának első, fő szakaszát tervező és építő mérnöke, az egykori Lenti fűrészüzem neves vezetője, majd a Magyar Államerdészet (MÁLLERD) 1945 utáni megszervezője. A neves erdészeti politikus és tudós kutató kimagasló érdemeire emlékeztetve

elhelyezte a Zalaerdő Zrt

2009

Történetek Barlai Ervin életéből

Barlai Zoltán dr.:

Apám a MÁLLERD ügyvezető igazgatója volt 1945 -48 között Varga Béla földügyminiszter felkérése alapján.

A MÁLLERD egyik főosztályvezetője - akit Apám vett fel és tett ebbe a pozícióba – 1948-ban feljelentette Apámat az ÁVO-nál (az akkoriban hírhedt Államvédelmi Hatóságnál) “Barlai Ervin és társai szabotálják a 3 Éves Tervet” címen. Apám idézést kapott az Andrássy ut 60-ba. Elbúcsúzott tőlünk, családjától azzal, hogy többé nem látjuk (a MÁV vezérigazgatóját, Varga László gépészmérnököt akkor akasztották fel hasonló vád alapján).

Az Andrássy uton Apámat bevitték egy szobába, ahol egy egyenruhás Ávós őrnagy fogadta; tárt karokkal átölelte és azt mondta: “Látod Ervin bácsi, közöttünk is vannak ilyen gazemberek, akik Téged feljelentettek!” Ezzel a feljelentési iratokat széjjel tépte és bedobta a szemétkosárba., majd Apámat a saját szolgálati kocsiján hazaküldte.

N.B.: az őrnagyot Munkácson a téglagyárban, ahol az őrnagy 1944-ben munkaszolgálatos volt, apám ruházta és élelemezte.

Van Isteni Gondviselés!.

Petri László dr.: Emlékeim Barlay Ervinről (részlet)

Valamikor 1953 – 1954. év telén behívtak bennünket egy kis tárgyaló szobába a Földművelésügyi Minisztérium IV. emeletén, az Országos Erdészeti Főigazgatóság által használt oldalon. Bemutattak

bennünket Barlay Ervinnek , aki akkor a Faipari Kutató Intézet igazgató helyettese volt, valamint dr. Kopátsy Sándornak, aki az Országos Tervhivatal Mezőgazdasági - és Erdészeti Osztályának volt (emlékezetem szerint) a munkatársa. Osztály vezető-helyettese, később vezetője Madas András volt.

Megalakult egy munkabizottság, amelynek vezetője - Tömpe István megbízásából - Barlay Ervin volt és közigazgatási ellenőre pedig Kopátsy Sándor 32-33 éves tehetséges közgazdász, aki később a Pénzügyminisztériumba került. A munka bizottság három OEF tagja : Malatinszky László főrevizor (kb. 50 éves), Csík Benedek (kb. 50) erdészeti ár- és kalkulációs előadó, és dr. Petri László (28) faipari ár- és kalkulációs előadó .

Előzményként meg kell említeni, hogy az 1950-ben bevezetett, majd 1951 decemberében korrigált hatósági árrendszerekről kiderült, hogy a politikai rendszer által befolyásoltan, távolról sem voltak arányosak az önköltséggel, és a közgazdasági törvényszerűségekkel. Ezt a korábban önálló – majd az Országos Tervhivatalhoz csatolt – Országos Árhivatal pontosan tudta és regisztrálta. A bennünket érintő erdőgazdasági árakból teljesen hiányoztak a földjáraadék - elemek, és kizárólag az élőmunkát, közterheket, általános költségeket stb. tartalmazták, ezért az erdők fejlesztésének, és telepítésének hiányzott a fedezete. Ez pedig azt eredményezte, hogy a fa-alapanyagipari árakba hiányos nyersanyag-árak épültek be. Így pedig nem lehetett az erdősítést, a fa-és papíripart fejleszteni, ami a fában szegény országnak fontos volt. (De fontos volt az Országos Erdészeti Főigazgatóság vezetőinek is , az Erdészeti- Fa- és Papíripari Minisztérium létrejöttéhez.)

Az alapvető szakmai gazdasági szempontokat Barlay és Malatinszky fogalmazták meg, ezeket Kopátsy ellenőrizte népgazdasági szinten, míg az ár- és költségvonatkozásokat, valamint a számszaki munkát Csík és Petri kezelték, és csatolták vissza.

A munka több hónapig tartott, és az eredményei először csak az ágazatba épültek be, majd kapcsolódtak más területek árrendező munkáihoz, amelyek közhasználatú szakmai árjegyzékei az Országos Tervhivatal - Országos Árhivatal kiadásában kerültek forgalomba még 1956 előtt.

1961-1966-ban, mikor magam is a Faipari Kutató Intézetben dolgoztam, Ervin bácsi, mint nyugdíjas gyakran fordult meg régi munkahelyén. Volt egy könyvtárszoba, amely egyúttal tárgyalóként is szolgált, és ennek az asztalánál folytatott alkalmanként konzultációkat különböző munkatársakkal, így velem is. Az ilyen alkalmakat megtiszteltetésnek fogtam fel, de erre ő rá is rászolgált, mert rendkívül udvarias, előzékeny ember volt.

Felhasznált források:

Baráth László – Nagy László – Várhelyi József: A Lenti fafeldolgozó üzem története az alapítástól 1922-től napjainkig. Nagykanizsa, 1980.

Baráth László: Göcsej kincsei az erdő és fa. Kiállítási útmutató. Zalai Erdő- és Fafeldolgozó Rt. Nagykanizsa, 2005.

Barlai Zoltán dr. visszaemlékezései (2010).

Geri Hedvig – Szalay Lajos: Emlékezés Barlai Ervinre. Erdőgazdaság és Faipar. 1975/11.sz.: 5-6.

Emléktábla egy - az utókor által – méltatlanul mellőzött erdő mérnöknek. Erdészeti Lapok. 2010/1. sz.: 2-4.

Madas András: Tervgazdálkodás az erdőszetben. Az erdő. 1967. november.

Petri László dr. visszaemlékezése (2011)

Rózsás József: Fejezetek a MOFA (Mohácsi Farostlemezzgyár) történetéből. Mohács, 1976.

Tantalics Béla: Lenti története II. 1849 – 1945-ig. Lenti Honismereti Gyűjtemény. Lenti, 1996.

Tóth Sándor: A fafeldolgozás 1945 után. Fejezetek a fa- bútóripar történetéből 1945-től az ezredfordulóig. Agroinform. Budapest, 2001.

Korrtársainak szavai szerint:

„Barlai Ervin rendkívüli képességű, tiszteletre méltó egyéniség volt. Nagy szakmai tudása, szerény emberi magatartással párosult. Lelkiismeretessége, ügyszeretete közmondásos volt. Szakmája megszállottjaként életének szinte utolsó percéig dolgozott. Személyében megvalósult a gyakorlatot ismerő szakember és a nagy elméleti felkészültségű kutató szintézise. Erdészpolitikusként és a faipar kutatójaként, gyakorlati és tudományos tevékenysége mindenkor csak követendő példa lehet”

(dr. Tóth Sándor
2011. november)